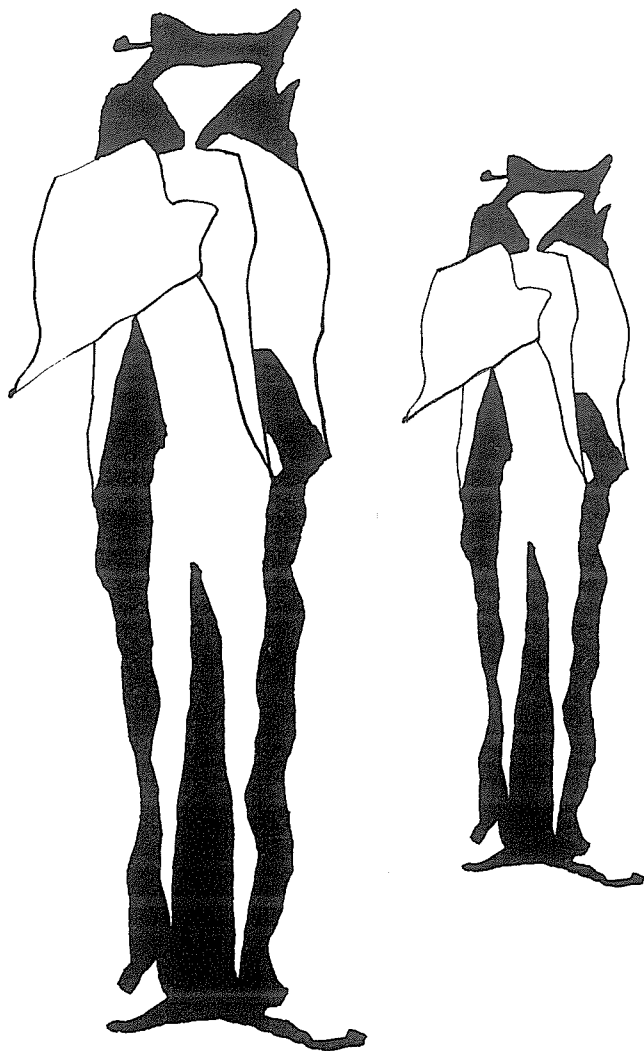
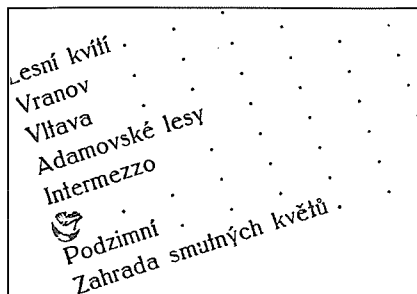
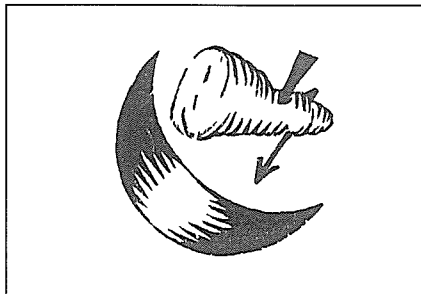

MAŠTAL₅

*teritorial**úvodník II*

Další Maštala je rok skoro od tej prvé. Beru si slovo: Jmenuji se Grošák. Bude obrázek, který nikdo nezná. Je z knížky Jaro Douši *Lesní kvítí - junácká poesie* 1926 (Brno 1934). Ve skutečnosti je to tam název básničky, takže takový vtip.

Zápisy snů jsou stará zábava. Pokud jde o jazyk, dá se z nich myslím ještě něco dostat. A o tom taky trochu je dnešní čtení, první sen je spíš groteska.

první sen

A. Ališaj SEN BOŘIČSKÝ

V zahradě u naspořených prken, trubek, praček a červotočivých šuplíků se hádám já s vlastním otcem. On držel v ruce bílou slepičku a jak křičel, máchal s ní na stranu, napravo, nalevo, hlavou do zdi, zobákem do šprušlí od kurníku, řval, že jsem fročoň a nebudu si na něho vyskakovat.

"Asi tě mám v čem poučovat, já už mám taky svoje roky, a když ti to neřekne nikdo jiný, tak já ano. A přestaň mořit tu slípku." Mám pocit mluvčího národa a Juraja Jánošíka.

"To ses ukázala, to já ti nezapomenu," chytil slípku za nohy a při řeči jí škubal, hlava krhotá, vlní se v krku a zaostává za tělem. Nějaký sval mi přitahuje horní ret k nosu:

"Pch, ty bys chtěl vládnout." A řvu taky. Abych přeřvala. "Pusť tu slípku," a zase se uklidním, abych mohla nasadit příslušný měkotinský tón spravedlivého ochránce zvířat: "ta za nic nemůže, ta s tím nemá co dělat." Rozkročil se, jazykem vybuloval dutinu před dolní řadou zubů:

"Na ty kecý se ti můžu, ty mně máš co poroučet!" Chvilku mě lekal vypeštěnými očima, švistnul slípce za krk, utrl jí křídlo a hodil ji do kupy zgarbů.

"To ses překonal, ubožáku."

Běžím po schodech do bytu a vím, že se mám bát o kočku, protože se nenávidím s otcem. Přemýšlím, jak mu naoplátku zaškodit. Zítra budou ty jeho vergly ve sběrně. ZA UTRŽENÉ PENÍZE SI ZAKOUPÍTE MNOHO

HEZKÝCH VĚCÍ. Třeba nějaký malý nenápadný spotřebič, co žere hodně elektriky, někam, kde na něj dlouho nepřijdeš. Pak si to zacvakej, škrt'o.

Běžím a nezadýchávám se, na klíce visí černý chuchvalec. Uzel se šmodrchá a nechce dolů, ale ono už je to jedno, kromě toho kdyby kočka přežila, neměla bych takový důvod k rozhořčení, ještě bych se já mohla stát tím zlým. Jenom pěkně tuhni, čičo. V chodbě jsou pootevřené dveře na záchod. Fotr tam trůní a myslí si, že teď vládne. Jsem jediný světloňoš, jediná nepotlačitelná osobnost z celé rodiny; ta se sesedla za jinými polootevřenými dveřmi, v černých šatech si šušká sobě do uší, že bych se měla krotit, je to přece otec. Tak praví rada starších. DÍKY ZA KAŽDOU NOVOU RÁNU; teď se mám proč litovat, nač se vznášet na vyšší šprycli morální dospělosti.

Strhnu ho z mísy a chci něco říkat, jsem kozoroh a mám podle toho potlačovat emoce. Seru na hvězdy a nemůžu přebytkem vyjevovaných pocitů mluvit, hyzdím slova, překřupávám morfologické švy, párám pravidla tvoření českých slov. Měl natažené nohy, sedím na nich a kopu ho pod bradu vši silou. Uhýbá, ale nebrání se, biju, ale nedávám tvrdší zásahy než veš listem papíru A4 ze sešitu AŽ DOSLOUŽÍM, CHCI DO SBĚRU, pohybuju se zpomaleně, namočím si vlasy do kočičince, kočka visí, nemůžu se mstít, křeč mě drží za límec, rodina se pohoršuje. Když vstanu, jsem vpořádku, v pokoji na gauči se bratr o nic z rodinných šarvat nezajímá. Skočím mu na klín a jsem lehká:

"Jak můžeš něco takovýho dopustit," brečím, "vždyť jsi lékař, humanista." Ve filmu se tak směje Fantomas a Rumburak, svalí se na záda. Jsem sýr na hamburgerové bulce (zatím vlastně jen na obloženém chlebu, ale to přijde). Ležím mu na břiše a myslím, že zkouším ženské finty, abych ho přelákala na svojí stranu. Pod nosem mu utírám zbytek pěny po holení. Do hamburgerů se dává máslo. Nebo ne?

"Ale sestro, kdybich byl humanista, tak to právě nemůžu doktora nikdy dělat."

Otec přilehl zezadu, sekaná z odřezkového masa. Nad námi se práší, padá strop. U nás v domě mají zdi do šířky přes půl metru. Na půdě nad dokonalým hamburgerem stojí okolo průrvy černí rukávnatí havrani. Potom ještě pošlou sestřenku, aby nás doobložila - kočkou, křídlem a slípkou. HAMBURGER 15 Kč, čítá: 2xbulka, masový plátek, sýr, salát, kečup, hořčice.

Krákají: "Musíme to nějak strávit."

A jdeme dál. Maštal má jednu nevýhodu - vychází zároveň v Opavě i v Hranicích, to znamená, že vždycky určitá její část je pro opavského (hranicického) čtenáře nesrozumitelná, ale nedá se nic dělat, následuje první průzor do projektu *Kamuflon* - básnických kouzel nechtěného a zároveň edice debutů, která vychází v Hranicích, pro Maštal vybíráme to nejlepší (v mezích prvního vkusu) z dvaatřicetistránkových sbírek. Tentokrát je to (s recenzčkami) poezie Zdeňka

Eliáše (vyšlo v červnu), o něco dál básně Petra Kantora (v září 1995). Jenom ještě jedno upozornění pro hranické čtenáře: v rámci novin Hranický týden vychází zhruba jednou za dva měsíce dvousloupcová příloha, nazvaná Maštal - Malé Grošákovy noviny, která je spodním schodem tzv. velké Maštale, kterou čtete teď. Takže:

poprvé z kamuflonu

* * *

Stínám tvůj sen
Po kouskách ho rozpouštím
Ve své nedočkavosti
Zastíním všechna tvá
Mínění
Rostoucí naděje
S obrovitým břichem pohody
Nesčetných setkání
Výdaje časová zpoždění
Zahmou den
Laskavou roztržitostí

MODRÁ

Modrá je barva nebe
(I hoře - ale nesmí zřítlovět)
Modrá je barva chrp

A moře?
Nebi bere sílu
A solí se odplácí

Modrá je barva naděje
Alespoň pro mě

Modré jsou zastávky v Hranicích

ZDENĚK ELIÁŠ: V PSEUDORYTMOBĚHU

V roce 1992 vyrobil Zdeňka Eliáš ultrasamizdatovou knížečku s názvem *36 vizí a moudrostí pro každý den*, na jejíž úvod napsal "nevím, co si mám o tom myslet". Představil se v ní kamošům jako poetický civilista s jemně ironickým nadhledem. Většina kousků této sbírčky stála na principu z básnění všednosti a jejím následně poetickým rozložení, vedoucím buď k depoetizujícímu odhalení či v druhém případě ke zcela abstraktní pointě odpovídající duchu té které fantazie. Zdeňka leckdy "vyrval" námět (problém, téma) až okatě "z ničeho", což taky nemohlo vždy fungovat a u několika kousků zůstalo u nicneřikavosti. Soubůrek ale čímsi velmi dobře držel pohromadě. Voněl z něj totiž vzduch jakési obyčejné opravdovosti, kterou narušovaly jen některé (nezáměrně?) klišovité takymoudrosti jako "*Žena je jako polévka / horká páří / studená nechutná*". To všechno ale dokázal částečně ospravedlnit samotný malinko ironizující název sešitku.

Svou další, oficiálnější, básnivou parádu, která vyšla nedávno v edici Kamuflon nakladatelství LS†D, pojmenoval Zdeňka podivným názvem *V pseudorytmoběhu*. Pro čtenáře neznalého Eliášovy jemnoironie je tento název jaksi "intelektuálně pseudo- na druhou", vypadající, že si hraje na něco, čím není. A jisté takové stopy se při čtení jeví k vyslídění. Na rozdíl od "*vizí a moudrostí*" je "běh" chaotický a formálně jej drží pohromadě jen málo. Zdeňka se totiž částečně vzdal jedné své devizy - jednotného stylu. I témata se změnila. Víze předkládaly všemožné světové věci, kterým

teprve básník přisuzuje role s lehkým odstupem glosátora. Běžec Eliáš do svých veršů zcela vtrhnul jako konkrétní postava s konkrétními problémy, prožitky, pocity, názory a pochybnostmi. A to mu často zabránilo v byvší nevázanosti (nehledě na to, že za tři roky se musel myšlenkově podstatně "proměnit" autor sám, takže ona "nevázanost" mohla vzít jednoduše za své). Už to nejsou jen vnější jevy, ale "*pod smrkem...*", který by dříve vystačil jako námět sám o sobě, "*...odpočívá tulák...*" a "*...ten tulák jsem já*".

Zdeňova básnická řeč se proměnila od civilní k "vznešenější" a někdy to neklapne, zvláště když autor neunikne pokušení rýmu. Ten mu totiž většinou nesedí. Zajímavé je, jak se jazyk jednotlivých básní proměňuje tu ve spisovný, tu v ten či jiný dialekt (podivně zapůsobí české "*padaj' bomby / padaj'smutně*", znějící lépe na nahrávce Zdeňových *Tabletek* než na papíře). Nový Zdeněk je vážnější a tím také občas nebezpečně klišovější (zvykli-li jsme si skutečný sentiment mezi klišé odkázat), verše o ztracené duhové kuličce jsou extrémním důkazem dvoumožnosti vnímání melancholie (pláč - ironie). Zabalena tedy do podivně pozlaceného roucha přichází k nám (na druhé straně intenzivněji než kdy předtím) postava živého básníka: "*Copak o mně víš? / Jsem jen přelud (...) / Pouhý přelud pouhý klam / Jen v okamžiku / Opájím se radostí*". A pro nespokojené je tu na závěr verš, který vše obhájí v duchu Eliáše tak jak jej známe, poslední verš poslední básně: "*modré jsou zastávky v Hranicích*".

Petr Marek

● *Zdeněk Eliáš: V pseudorytmoběhu*. Hranice 1995. Nakladatelství Kulturního sdružení Unarclub LS†D, edice Kamufion, svazek 4.

* * *

Natáhni ruku
Jako volání
Jsou rty přitisklé na sklo
Jede vlak
Vlak jede
S rukama po kapsách
Hledám kapesník
Život je zapomenutý
Pro štěstí desetník
Ve staré bundě
Po kapsách
Volání
Natáhlé v ruce

VEČER

Dveře se zavřely
Utichl křik
Starý gramofon a bouře po
poledních
Tíše jsem zamával
Za křídly ptáků
Ohřívá čára upadlé kolo
Kampak panenky?
Kam jdete?
Je lepší
Projíždka na jezeře
Nebo procházka po lese?
Tíše jsem zamával
Utichl křik
A
Dveře se zavřely
A taky náměstí

povídka

Zpěvák hrabě Grošák von Gulina VELKÉ VEDRO

I.

Velké vedro smažilo asfalt na pánvích ulic, u Leška prskal na teflonu olej s bublinkami jako hvězdy. Zásadní věc simulace hvězdné oblohy je nepravidelnost viditelných objektů na jejím prostoru. Lešek se zazubil a hodil na Mléčnou dráhu strouhankový plátek. Olej vylétl jako kapky vody při spláchnutí, Lešek překoval úsměv vmžiku na podkůvku, povislé koutky přidaly na tvář dvě svislé vrásky. Ozval se telefon. Drnění jako když vrabec narazí do polního strašáka ověšeného konzervami. A Lešek se cítil být ve stejném druhu pocitu, noha se mu zamotala do šňůry vysavače, práskl sebou přes hromadu knížek. Lapen, zachycen. Telefonní přístroj dvacet centimetrů před rozpláclym obličejem. Zvedl sluchátko.

-Co dělám? Dělán si oběd, Františku, oběd. No, dobrýho... Spíš zkouším co to udělá. Smažím listy karfiólu. No, bylo mi líto je vyhodit. Znáš to. Promiň, blbě slyším. Lednička? Janička? Co dělá Janička? Janička je už měsíc pryč, zítra se má vrátit. Ty, človče, zdálo se mi dneska, že jsem seděl v kredenci a kvokal. Měl jsem tam takový bidýlko, asi na prst silný. Janička mi tam sypala zrní.

Smrdutý vrabec prolétl kolem panelového domu. Pootevřeným oknem zahlédl Leška jak střídavě obrací řízečky na pánvi a střídavě odbíhá uklízet byt. Knížky srovnal ke stěně do tří vrstev, vznikla tím jakoby nová knihovnička místo té pravé staré, kterou nedávno vyměnil za padesát hezkých knížek. Prádlo nacpal do pračky, umyl vanu. Hltavě poobědval. Tuhá vláknina květákového listu byla neukousnutelná. Po bříše lezla Leškovu malá moucha, zaplácnout se mu ji nepodařilo.

Lešek vysál obývací pokoj a pustil se do nejnáročnější práce - najít lístek, na který mu Janička před odjezdem napsala, co má den před jejím příjezdem koupit, aby bylo předtím než bude její příjezd nakoupeno. Nepřehledné závěje v kuchyňském šuplíku se převracely na břicho a hledaný lístek mu stále proplouval mezi prsty.

-Á, tady ho máme! Zlatá rybko, jaké je tvoje přání? Kilo polohrubé mouky, chleba, šest rohlíků. To bude stačit? Dvacet deka Vysočiny, velká slepice a dvoulitrová láhev Sprite.

Vchodová ústa šedivé hranaté kosatky z panelů se rozevřela a denní světlo vytrhlo ze tmy Leškovu siluetu, z níž brzy vystoupil obličej zmačkaný výrazem z nechucení. Postupoval k obchodnímu domu.

-Můžete mi poradit, kde bych našel kilo polohrubé mouky, chleba, šest rohlíků...? Hezounká dívenka v bílooranžové uniformičce se usmála a

kývla hlavou. Lešek se na pikosekundu zahleděl do jejích zářivkových očí a ucukl k pyramidě konzerv rybiho filé. Na polozašlé dlaždice obchodu dopadlo s plácnutím jako o hladinu něco nevelkého. Všichni se podívali. Na Leška. Vypadla mu z kapsy peněženka.

-To mám ale štěstí, najít peněženku!, zažertoval Lešek a sebral peněženku z podlahy. *-Tak kde bych našel to kilo polohrubé mouky?*

Prodavačka ho dovedla k regálu, pak mu pomohla najít rohlíky, chleba, pítí, nakrájela mu salám a dala mu do košíku slepici.

-Dneska přišly z družstva takové velké slepice, to jsem ještě neviděla.

Lešek poděkoval, u pokladny zaplatil a vracel se. Slunce jako odříznutý kmen, jako žlutý pařez z nekonečného lesa hvězd, které ovšem nebyly k vidění, protože byly teprve tři hodiny odpoledne.

II.

Ráno začalo pršet, okno se zaszilo miniaturními kopečky kapek, budík nařízený na deset, přesadil Leška z hlíny snů do hlíny reality. V kuchyni poplácal obrovitou slepici na lince, oblékl se a vyrazil na nádraží. Vlak v 11:10 přivezl se skřípěním Leškovu Janičku. Objetí jako velká pevná hráz orlické přehrady.

-Cos tady beze mě tropil?

-Bylo mi smutno, zalhal Lešek a rošťácky se usmál, *-...trochu*, opravil se a opusinkoval Janičku. Zpět se svezli taxíkem. Nezajímavý studený větrík narážel čumákem do zadního skla a přidával autu malý milimetr rychlosti.

-V lázních byla skvělá atmosféra, samé výukové zájezdy, blyštěla Janička jako naleštěný obal diáře. *-Myslím, že mi to pomohlo, cítím se mnohem líp, krevní obraz je vpořádku, jenom těch bílých krvinek mám teďka zase trochu moc, ale to se spraví, říkal primář, jo mimochodem, je to švagr ministra Dudka, já, cos to koupil? Já jsem psala slepici, ne krůtu!* Potěžkala potvoru.

Duhová atmosféra příjezdu chytla šmouhu a vzápětí druhou - knihovna ovšem Janičku rozčílila o něco víc. Lešek si šel zakouřit na chodbu. Pršelo. Lešek si do prachu schodu nakreslil hravé sedátko a uvelebil se v něm. Zhaslou tmou panelové chodby rozevřelo několikrát po sobě světlo výtahu. Osvětlený kvádr se zastavil a vyšel z něj člověk. Prohlédl si zvonky na levé straně chodby a pak se otočil směrem k Leškovu místu. Ten vzpřímil krk a cuklo mu v oku. A to proto, že poznal prodavačku z obchodního domu.

-Dobrý den, pozdravili se udiveně.

-Hledáte někoho? Prodavačka zavrtěla hlavou:

-Mokáče.

-Ty neznám, přiznal Lešek a dýchl do vzduchu poslední chumel kouře, podobajícího se zmuchlanému igelitovému sáčku. Kolem prodavaččiny hlavy se tak z jeho pohledu utvořila šedivá aura.

-Tak on asi bydlí o patro výš.

-Tak on je to on, houkl si pro sebe Lešek, když se vracel do bytu. A s tím taky vedle Janičky, půvabné pod modrobílou peřinou jako porcelánová panenka, usnul. Snový kombajn ho převezl do jeho oblíbeného snu.

III.

Ráno byla obří slepice na kredenci už napůl roztátá. Janička se vztekala, že se nevejde do ledničky. Vařící voda zabublala na sporáku a horký čaj opálil oběma rty. V dalším dešti potom poletovaly kousky čaje mezi kapkami jako hmyz.

Janička pracovala v prvním patře a Lešek v přízemí Rumunské lekce. Janička dělala po čtyřech letech ekonomky sekretářku. Do dřevěného pokoje kanceláře vešel zavalitý chlapík a s vážným úsměvem se zeptal:

-Slečno Janičko, slyšela jste někdy o Bohu? Janička mírnoučce skrčila krk a vyklepala propiskou o stůl tříčtvrtový takt údivu.

-Tak trochu pane řediteli.

-A slyšela jste někdy o tom, že náš svět má takříkajíc omezenou životnost? A že přijde den Soudu?

-Jednou v rádiu byl o tom pořad.

-Ale celkově toho moc nevíte, co?

-No, šeptla nejistě Janička.

-Tak to vám musím něco říct: Bůh, který všechno stvořil, poslal svého jednorozeného Syna, aby zachránil svět. Ozval se dmkot telefonu.

-Moment, řekl pan ředitel a sáhl po sluchátku.

Lešek přišel z práce utahaný jako kuň. Rozvalil se do křesílka a únava mu potáhla hlavu pomyslnou sítí, ve které usnul. Probralo ho bouchnutí dveří.

-Máme doma Bibli?, zeptala se Janička ve dveřích. Lešek se probral.

-Půjdu nakoupit, podívej se, jestli tady někde není.

-Nakoupit můžu já, zívnu.

-Ty?

-Děsně mě to chytlo, zasmál se. Janička se usmála.

-Tak jo.

Prodavačka ho dneska pozdravila první, i když ji vyhlížel, aby to mohl udělat sám.

-Našla jste toho Mokáče?, zeptal se náhodou.

-Ale ano.

Venku už bylo podzimní šero, domy poplivané rozžvýkanou tmou trčely ze země jako stmiště. V příjemném teplíčku domova ho uvítalo ticho. Janička seděla na křesle a listovala v Bibli.

-Zkus prosím tě naporcovat tu krůtu.

-To není krůta, je to slepice!

-To nevdá!

Na lince ležely staré noviny a nůžky na drůbež. Janička se už asi slepici porcovat pokoušela. Vzal kovový předmět do ruky a ostřím vjel do vlhkého masa. Ale už první kost, na kterou narazil, se nedala přestříhnout. Čvachtavé zvuky, nejprv myslel, že ze slepice, ale bylo to zvrchu, někdo se koupal. Ten chlapík, co zná prodavačku. Asi. Dužina masa držela jako beton orlické přehrady.

-To prostě nejde!, rozčilil se Lešek. Janička mu nevěnovala pozornost. Myšlenka velikosti slepičího oka se zvětšila na vejce - potřeba sekyrkou. A další nápad, půjčit si ji od Mokáče. Možnost seznámit se s ním a třeba i něco o prodavačce zjistit. Sítnice mušího oka se zavlnila se záclonou, moucha si vzpomněla, jak předevcírem lezla po Leškově břiše.

Nahoře otevřela prodavačka v domácím oranžovobílém oblečku. Modré polštáře světla se valily za ní ze dveří jako peří z polštářů. Má taky jméno Jana, jako Janička.

Půjčená sekyrka na slepici nestačila. Tmavý deštník se rozevřel nad usínajícím Leškem a Janičkou v půl jedenácté. Pršely lhotejně žabky.

IV.

Janička Leškovi nevěnovala skoro žádnou pozornost. Uzavřela se do sebe. Lešek stejně tak.

-Tu slepici budeme muset vyhodit, zkoušel jsem ji rozříznout pilkou, ale nešlo to.

-Tak ji vyhod'.

-Do koše se nevejde. A zvednout taky nešla. Byla tak těžká, že se nedala po lince ani posunovat. Lešek ji přikryl igelitem a přestali se o ni starat.

V.

Jednoho sobotního skoro zasněženého odpoledne Lešek vykoukl z okna, uviděl Janu vycházet z domu s odpadkovým košem. Zaujalo ho jak se pohybuje, umělohmotná nádoba jakoby v její ruce zvonila. Vzal koš a vyběhl za ní, aby se s ní potkal aspoň ve dveřích. Ale tam se potkal s přicházející Janičkou.

-Nechceš jít se mnou dneska na shromáždění?

-Prosím tě, co bych tam dělal?

-No když myslíš...

-Víš, já myslím, že nějaký bůh je, nadzvedl opatrně igelit na slepici, -máme ji už tři týdny a pořád nesmrdí, nasál chřípím vzduch a vydechl. - Víš ale, že nemám rád ideologii...a demagogii. Janička už za sebou ale zabouchla venkovní dveře.

VI.

-Dneska v noci se mi zdálo, že tady něco kvokalo.

-To mně taky.

VII.

Ze tmy cvaknutí, po tmě nic.

-*Co šlíš?*, zavržala z polospánku Janička.

-*Chci se tě jenom zeptat, jestli si myslíš, že mě máš ještě ráda?*

-*Ale jo.*

-*Tak jak to vypadá mezi náma teď, to ale moc nevypadá*, rozčílil se Lešek a uškubl lístek voskovky, která nad jejich postelema vytvářela tmavězelený oblouk. -*Co s tím chceš dělat? Chceš být ještě se mnou?*

-*Promiň, ale Ježíš Kristus je spasitel světa a mně je fakt jedno, jestli budeme spolu nebo ne.*

Ráno zazvonil budík polnicí. Jakomrtví vstali z peřin, Janička si sbalila svoje věci a zmizela do mlékové mlhy za domem. Neprůhledné moře omývalo okna paneláku i nedalekou škebli obchodního domu s perlou Janou vevnitř. Policejní majáček hledal v moři zločince.

V kuchyni něco zašustilo, jakoby se ozvalo kvoknutí. Lešek se pozorně rozhlédl, nakoukl ke slepici, ale nic zvláštního nepozoroval.

Z bodce věšáku utrhł tašku, strčil si do kapsy stovku a vyplul na nákup. Obrys obchodního domu se tavil v mlze, ale přibližováním tuhl.

Prodavačka Jana popisovala propiskou balík sušenek Party. Stoupl si za ni, upustil minci, otočila se na něj. Pozdravila a nic. Otočila se zpátky. Vší silou kopl do věžičky z konzerv Zbojnického guláše a schoval se za regál. Palba kovových krup o dlaždice chytila pohled všech zákazníků i prodavaček. Nepozorovaně proklouzl pokladnou a zavřel oči.

Doma praštil kabátem o zem. Něco dvakrát polekaně kváklo. Podíval se na linku. Slepice nikde, jenom hromádka igelitové kůže. Úlek vypochoďoval zpod kredence se slepičím tělem. Obrovitý kur klovl do židle.

-*Jé, zašeptal Lešek a zlehka pohládl tvora, který si mu zatím stoupl k nohám. Tvor měl, jak se mu zdálo, kropenatě tělo, jasně červená očka a žlutý zobák a teď k němu vzhlížel pln radosti, že šťastně přišel z nákupu.*

● Grošákova povídka vznikla 24. a 28. srpna 1995

| A od Theodora Mundstocka ke snu Grošákovy babičky.

druhý sen

Bedřiška Jitka Dohnálková

SEN Z 23. ČERVENCE 1995

Ze soboty na neděli, tedy v neděli ráno v půl druhé jsem se probudila s úsměvem a celá radostná, protože se mi zdál tento sen: Byla jsem přeložená do nějaké školy v pohraničí, ale nevím, jestli to bylo v době, kdy už jsem měla děti, nebo dokonce v době, kdy jsem byla v důchodu. Jednou jsem šla sama po chodbě školy. Najednou mě vzal za ruku muž, který nevím jestli přicházel proti mně nebo za mnou, uviděla jsem z něj

jenom levou část postavy, hlavně mohutný, ale už starý zátylek. Okamžitě jsem poznala, že je to člověk, do kterého jsem se hluboce zamilovala o prázdninách po mé maturitě, když mi bylo skoro devatenáct let.

Vedl mě po schodech o patro výš, kde už nebyly třídy a tam jsme se líbali právě tak horoucně jako před těmi šedesáti lety, potom jsme sešli na náměstí, kde bylo již mnoho seřazených párů, které tančily něco na způsob Červený šátečku kolem se toč. Přidali jsme se k nim a tančili jsme taky. Najednou jsem se zastavila a ptám se: "Kde se uvidíme?" A on odpověděl: "V mém domě. - In meinem Haus.", přitom mi vložil do ruky jakoby útržek z nějakého žlutozeleného časopisu, na kterém jsem viděla adresy a reklamy různých podniků. Pečlivě jsem ten ústřížek složila, nehledala jsem jeho adresu, ale bylo mi jasné, že ta adresa tam je.

Opět jsme se vzali za ruce a s celým zástupem dalších párů jsme pokračovali v houpavém pochodu. Vtom jsem se probudila. Řekla jsem si, že tak živý a zajímavý sen si musím zapsat. Od té doby neustále přemýšlím o tom: Je už mrtev a zve mě do svého domu? Nebo je to následek současných snah o vzájemné dorozumění mezi Čechy a Němci? Tenkrát před těmi šedesáti lety, když jsme se loučili, mi dal fotografii, na které bylo napsáno: "Es waren zwei junge Menschen, die hatten sich so lieb, aber eine Abgrund klaffte zwischen ihnen - sie war eine Tschechin, er ein Deutscher."

Recenze jsou otravné, ale v Maštali mají za úkol oživovat proud poezie a prózy. |

podruhé z kamuflonu

PROČ? PETRA KANTORA

Neangažovaná poezie sice je, ale nikdo se k ní nehlásí. Málokdo se ale hlasí taky k angažované poezii. Nechme širší význam pryč, jenom ten užší vemme. Totiž: že každá slušná básnička musí být angažovaná jako ve smyslu "o něčem" - lépe "kvůli něčemu" - tj. má důvod být napsaná, je jasné, ale o čem chceme mluvit, je právě ten význam slova "angažovaná", který se nám vybaví hned. Zjednodušeně - angažovaná báseň je: prvotní a jediné je heslo, rozšířené na délku básně, která by koneckonců stejně mohla být nahrazena třeba povídkou. "Angažovaný" básník sděluje jasně a srozumitelně, aby sdělil. Kriticko-čtenářské klišé je pak hledat to, co není tak jasné a srozumitelné, tak jednoduché a jednoznačné, umělecký ideál je totiž pochybující, jistota není zajímavá. Petr Kantor píše angažovanou poezii, nepíše o lásce a není sentimentální. I o věcech, ke kterým svůj vztah teprve hledá, informuje (to je přesné vyjádření vztahu mezi realitou a textem v jeho poezii) pouze do té roviny, do které si je ve svém poznávání jistý.

Jako má svá klišé milostná poezie, má je angažovaná poezie (taky) - noviny jako nástroj lži (prostor lesa v iniciačním románu, to právě čtu *Román zasvěcení* Daniely Hodrové), televize v kontrastu ke své možnosti autenticity jako výrobná snových přeludů, hodiny (zvonící budík) odbíjející dvanáctou, děti hrající si na vojáky jako vyjádření absurdního (dnešního) stavu společnosti atd. To všechno je u Kantora.

Ale i něco dalšího, skutečný prožitek obav a ...se dere ven zpod nepřiliš udržované fasády Poezie. Upřímnost je málo na sbírku, ale varování, že stojíme nad propastí by mělo znít všude. Už je to mimo Umění, ale o čem to umění vlastně potom je?

G

● *Petr Kantor: Proč?*. Hranice 1995. Nakladatelství Kulturního sdružení Unarclub LS†D, edice Kamufloň, svazek 5.

BAREVNÝ SVĚT

Jednou sejdem se v nebi.

To proto, že peklo není
a budeme tam všichni

achátoví

běžoví

bílí

bronzoví

černí

červení

duhoví

fialoví

hnědí

modří

olivoví

růžoví

stříbrní

šedí

zelení

zlatí

žlutí

a všichni barvoslepi.

HRA NA VOJÁKY

Jdeš ulicemi města,

stovky dětí hrají si na vojáky.

Makety pistolí míří na sebe,
na puškách mají dřevěné bodáky.

Střílí po sobě.

Děti umírají.

Spadla opona.

Všichni se zdvíhají,

všichni ožívají.

Jdeš ulicemi města.

V ulicích plno krve,
stoupá a valí se v záplavě

smutku

i tobě to srdce rve,

ale daleko, daleko je k skutku.

Jdeš ulicemi města.

Stovky dětí změněných ve

vojáky.

Samopaly míří na sebe,
na puškách mají smrtící bodáky.

Ony neznají modré nebe
neznají své bývalé kamarády.

Střílí po sobě.

Ony umírají.

Jdeš ulicemi města.

V ulicích stále více krve.

Stoupá, valí se v záplavě smutku
a tobě to nadále srdce rve.

Ale pořád daleko je k skutku.

Všichni věří na pád opony.
Nikdo nečekal tolik krve.
Nikdo už nezbyl na poklony.
Spadla opona.

Představení končí
a mrví zůstávají mrtvými.
Živí, stali se nepřítomnými.

Nakladatelství LS+D a Hranický týden

uvádějí knížku

Jiřího J. K. Nebeského

PES JAK VĚŽ

VŠECHNA ŘÍKÁM, ŽE:, I TA, KTERÁ NESMĚLA VYJÍT

Od července 1994 do července 1995 zásoboval alternativní novinář Jiří J. K. Nebeský svou rubriku Říkám, že: drobečky úvah, recenzí a názorů. Nyní přichází se souborným vydáním padesáti sloupků, které opatřil komentářem tak, že vznikla knížka nejen o autorovi, ale i o hranické minuskultuře a jejích pohybech.

**Říkám, že: znáte
Všechna?**

třetí sen

HRABOHŮV SEN

První sen: začíná tím, že Jirku vyprovázím na nádraží (něco jako Svinov), jakože domů jede, pak jsme ale v Kroměříži, jedeme městem, tam někde pod podloubí jak je Melantrich - obchod v otvoru, kde se prodávaly párky v rohlíku, hádám se tam s paní kvůli její neochotě a ona se vymlouvá, že k té paní po mně byla ochotnější, protože byla stará, tak ji přesvědčuju, že nebyla - tvrdá hádka, nakonec ona říká něco v tom smysle, že už tam nemám co pohledávat, čímž mi bere plánovanou větu: že Už tam nikdy nevzkročím do takového obchodu (a myslím, že to vyřknu). Pak ale nemám Jirku, ztratil se, není, hledám ho kolem náměstí jak šílená, není, není, úzkost, strach, smutek. Jdu domů, táta našťvaný, prý už Jirka odjel (což jsem si uvědomila pohledem na hodinky - 17:40, 17:46 odjíždí vlak na Hranice). Prý mě šel hledat až někde na Baňce, smutek.

Ráno, už mimo sen mi volal, pak znovuusnutí a druhý sen: Do Opavy za mnou přijela Alena se Soňou, mám radost, jdeme městem, "Soňo, ty jsi tu myslím poprvé, že?", pak k Jelenovi na oběd, těším se, jak je vezmu do

nového prvního patra, tam to teď vypadá líp, ale zjišťuju, že nemám ani jednu stravenku, to už se tam zase zjevuje Jirka, který mi nemůže pomoci, a prý, že na stravenkách už určitě nikdo není. Smutek, rozpaky, zjevná nenaladěnost Soni i Alči, rozhodování co dál, napadá mě, že bych mohla na koleje zavolat Janě, aby nám stravenky přivezla. To ty dvě už jdou na prohlídku takové jakoby zříceniny divné - je to červený starý krásný dům, ale místo střechy nepravidelné hradební zdivo. Chodí se tam horem a vychází dolem z takového širokého bílého průchodu, který se svažuje dovnitř domu...

(Zapomněla jsem ještě, že jsem s oběma byla na univerzitě - hlavní budova, tam na dvoře se konala nějaká fyzikálně-matematická přednáška. Mluvílo se tam o nějakém fyzikálním zákoně v souvislosti s vysáváním pavouků, kteří z vysavače zase vylezou, já se přidávám se svým příspěvkem, že stejné je to, když se pavouk spláchně do vany - znám to z televize -, paní přednášející je z toho nóva překvapená a zároveň trochu našťvaná, že přicházím s něčím, o čem ona nemluvila.)

...z toho východu, ale možná taky z autobusu vychází skupinka starších pěkně oblečených lidí a prý ještě na zámek, ten (asi náš kroměřížský, ale v Opavě) stojí na mírném kopci a kolem je šíleně moc krásných rozkvetlých květin, dívají se ještě po zahradě, ta je úplně dole napravo pod zámkem, spolu s nimi jdu dál tou květinovou zahradou a poslouchám, co si říkají (ten zámek je naproti té zřícenině a já tím směrem jdu proto, protože si uvědomuju, že Jana teď končí 13:05 a půjde před syntaxí na oběd, takže možnost stravenek). Ale zatím jsem s těmi lidmi v té zahradě, zámek obcházíme zleva a zjišťujeme, že je to hřbitov plný květin (hlavně fialová a růžová), květiny rostou i mimo malé hroby, pán říká paní, že až zemře, také jí posází hrob takovými květinami (nebo to možná říká ona, že by to tak chtěla) a dodává, že ty květiny budou i mimo hroby, aby z toho i ti ostatní něco měli, růžový malinký hřbitov (vlastně někde v místech, kde je v Opavě park), uvědomuju si, že by tam mohl mít hrob strýc Rafaj, zahnu napravo a u stěny jsou skutečně malé hroby a na jednom z nich je jeho fotografie (z toho mám radost, že mu ji tam teta Liba konečně dala), zároveň ale - takové strašně sytě (pokud to jde) bílé (až strašidelně) bělmo, a taky se mi zdá, že se pokaždé dívá jinam. Dávám se do práce, musím ten hrob upravit, nejdřív se snažím zapalovat svíčku od kalíšku na jiném hrobě, po chvílce zjišťuju, že je rozteklá, a tak vosk namáhavě shrnuju z hrobu. Pak se snažím zapálit kalíšek, ale vůbec se mi nedaří. To už našťestí přichází Alena a asi i Soňa a já se ptám, jaké to v té zřícenině bylo, že jsem tam ještě nikdy nebyla (sama se tomu dívím). Alena se mi snaží pomoci zapalovat, pak donese kytku karafiátů, ale já kytky z jiného

hrobu odmítám, objevuje se divnost - mizení hlíny na hrobu, zůstává prázdná bílá plocha, něco jako umyvadlo, s úlevou zjišťuju, že je to na vedlejší hrobě, vracím se ke strejdovu a rozhodnu se, že utrhnu dlouhé fialové květiny, které rostou mezi hroby. Trhám je a to už přichází teta Liba, z čehož mám obrovskou radost, pomůže nám ze svízelné situace, vítám se s ní, objímám, je trochu chladná, vysvětluju, že jsem musela zůstat přes víkend v Opavě kvůli urovnání vztahu s Jirkou (teta u nás opravdu od 3. 5. do 9. 5. byla a byla dotčená, že jsem v Opavě) a tak mám radost, že u nás ještě zůstala. U hrobu už předtím bylo několik nožů a příbor (zmatená jsem z toho byla). Teta ale dává vše do pořádku (typické), jenom zase mizení hlíny, tentokrát na strejdově hrobě, mám z toho pocit viny. Kytky nese, myslím, teta nové. Znovu si uvědomuju Jirkovo zmizení, smutek, proč mě v tom všem nechává? Objevuje se tatínek, a tak se ho ptám, jestli neví, kde je Jirka a on zavtipkuje, že asi v hospodě v Těšnovicích a že až pojedete z Bařic, tak se pro něho staví, já úplně vážně říkám: "No to je perfektní!" Smutek ze ztráty. V závěru snu vysáváme s maminkou pavouka na záchodě a v obýváku, moc nám to nejde, protože je ve vzduchu, jsou tu i děti, budím se zpcená.

● Sen z Kroměříže, noc z 11. na 12. května 1995.

Grošákovo oko je rubrika pro druhý vkus, zvětšovací lupou řádků obhlíží opravdovou legraci.

grošákovo oko

Daa Lee

Jsme jak(o) stádo bílejších koní, kteří běží pít.
 Jsme jak(o) smečka šedejších vlků, kteří mají hlad.
 Jsme jak(o) hejno volnějších ptáků, kteří chtějí žít.
 Život je něco jako nedobytný hrad.

To všechno chce člověk změnit
 Né že by neměl rád
 ten nedobytný hrad

Ale proto, že jak ti koně co běží pít
 A ti ptáci co chtějí žít
 tak on nechce celý život jen bdít.

● Báseň z dílny Dalibora Zverbíka vznikla 19. května 1991, byla určena pro Inferno č.3, ale tiskopremiéru se dočkala až dnes.

V minulé Maštali vyšla nenazvaná povídka Aleny Bjačkové, zobrazující osamocence, vydaného napospas sobě samému v uzavřeném prostoru. To je námět superobvyklý, jako důkaz beru:

minipovídka

Grošák & Zelený ZKOUŠKOVÉ OBDOBÍ

"By mne zajímalo, jak dlouho budu mít tu rýmu ještě?", povzdychl si Goetz Götz a ironicky se zasmál. Ustrkl další hlt z květinkovaného hrníčku plného voňavého bylinkového čaje, teplo jím proplulo jako parník a hned mu bylo o něco lépe. Zbystřil sluch, aby zjistil, jestli je maminka ještě v kuchyni. Nezaslechl nic, co by tomu nasvědčovalo, a tak se pomalu vysoukal zpod peřiny, vklouzl do svých papučí, všiml si, že kus podrážky chybí. "Zase to psisko!" rozhořčil se, "zase to babiččino psisko!"

Babička Ema se po smrti svého manžela nastěhovala ke Götzům, nesnášenlivému otci se jí však po půl roce podařilo vystmadit, a tak našla poslední útočiště ve svém osamělém předměstském bytě. Byla opuštěná, nohy už jí nesloužily, do obchodu bylo i na kole daleko, a večer před ní pokaždé rozprostíral takovou samotu, že to bylo až k nesnesení. Za peníze, které odcizila u Götzů toho dne, kdy jí oznámili, že musí odejít, si koupila psa. Byl to trpasličí pinč, jemuž dala jméno Barin. Když potom za pět měsíců umřela, museli se o Barina postarat Götzovi. Neměli ho rádi.

Goetz si přes ramena přehodil teplý župan. "Všechno už mne dusí tady! Jsem bídák, je tady bída, matku nenavídím, po otcově Smrti jsem zdědil řetízek, po otci papuče, nenavídím všechno, Barina i Stalina!", křičel a nepřičetně si uhraboval vlasy. Spěšně naházal do kufru své poslední svršky a nejcennější věci. "Snad to bude všechno! Tak!" Vyběhl do chodby, vtrhl do koupelny, začal napouštět vanu a hořce plakal: "Co jen to se mnou udělali, na špičku nosu si nevidím. Vždyť jsem sám horší než oni, já takový ale nechci být! Chci pryč! Chci pryč!" Vana se zvolna naplnila, svlékl svůj župan a hodil jej do vody. "Takhle budou mít za to, že jsem se utopil. Bude to tak pro ně lepší."

Chopil se kufru a vyrazil ven. Nohy se mu bořily do únorového bláta a ruce těžky pod vahou kufru, vzduch byl mrazivý a sváděl k návratu domů.

- Povídka vznikla 20. února 1993, pod pseudonymem JURA byla otištěna na s.6 nezávislého týdeníku Přehled č. 15 / 16. dubna 1993 a v podání Yubby Nezhyby - Zeleného zazněla na literárním večeru *Na starém vlku jezdí starý blbec, o něm píše moudrý muž* (19. března 1994) a galavečeru *Rocháto* k pátému výročí založení Kulturního sdružení Unarclub (16. září 1994).

Maštal ■ *Grošákovy chytré noviny* ■ číslo 5 ■ říjen 1995
 Šéfredaktor: Zpěvák hrabě Grošák von Gulina ■ Redakce: Katy
 Malenovská & DJ Pecivál ■ Adresa redakce: Opava SU ČL 3 &
 Hranice, Hvězdoslavova 18 ■ Vydává Nakladatelství Kulturního
 sdružení Unarclub LŠtD ■ Sazba: Grošák © ■ Grošákeum 1995